

SVI TI FEMINIZMI na 8. PitchWise - festival ženske umjetnosti i aktivizma u BiH 2013.

Fondacija CURE organizira osmi po redu PitchWise - festival ženske umjetnosti i aktivizma (PW) od 12. - 15. septembra 2013. u Sarajevu.

Festival je počeo iz potrebe da zauzmemo napušten i zanemaren prostor i da ga transformišemo u mjesto susreta koje će okupiti društveno anagažirane umjetnice, aktivistkinje, teoretičarke, feministkinje i sve zainteresovane za ženska pitanja u BiH i regiji. Fondacija CURE je uvijek težila ka povezivanju i umrežavanju feminističkog rada i kulture, a ovogodišnjim PW festivalom okupljamo umjetnice i aktivistice iz ženskih grupa BiH i susjednih država.

PitchWise 2013. godine stavlja fokus na dvije centralne teme:

- 1. Proces razvitka i forme u kojima se feminizmi pojavljuju, društvena stvarnost u kojoj djeluju, teme kojima se bave, te proturječja u feminizmima**
- 2. Otkrivanje (ne)specifičnosti ženske umjetničke prakse unutar muško dominiranih heteronormativnih binarnih prostora.**

Prvom temom će se baviti teorijski i aktivistički dio festivala u vidu predavanja, panela, javnih razgovora. Ideja je otvoriti prostor za predstavljanje feminizma kao jednog od najznačajnijih pokreta za odbranu ljudskih prava u historiji, koji se u procesima kroz koji je prolazio formirao u širok spektar ideja i politika koje se međusobno nadopunjuju i isprepliću, a same za sebe odražavaju društvene stvarnosti u različitim vremenskim periodima i kulturološkim prostorima.

Drugom temom će biti prožiman umjetnički dio festival u vidu izložbi, performansa, filmova, koncerata. Razmatrat će se pitanja specifičnosti rada i senzibilnosti ženske feminističke i kvir umjetnosti, te uticaj muško dominiranog prostora na njihov rad. Ideja je i otvoriti prostor za prezentiranje rada umjetnica, koji služi i kao simbol za manjak takvog prostora.

PitchWise ove godine obrgrljuje feminizme u cjelome spektru njihovih različitosti, što nam omogućuje da i kad kritikujemo i dekonstruišemo pozicije moći i one kojima moć pripada - uradimo to na način da sugerišemo rješenja.

Politička pozicija Fondacije CURE iz koje nastaje PW jeste da je naša prva prizma djelovanja feministički aktivizam i da svoj rad usmjeravamo na rezultate koje postizemo kroz pozitivne društvene promjene. PW se oslanja na pokret iz prošlosti, ali veliki dio PW prostora dajemo kako bi se osigurao put ka novim rješenjima, jer otkrivamo i dijelimo informacije o stvarnostima osoba i pokreta u regionu.

PW je ukorijenjen u ideji da transformativna moć umjetnosti potiče i osnažuje individuu da bude pozitivna promjena za sebe i svoje okruženje. Politički angažovanu umjetnost razumijemo kao kreativni process propitivanja, razotkrivanja, analize, transformacije, dekonstrukcije vlastitih pozicija i uloga u društvu, inutrašnjih stanja i pitanja identiteta u raznolikom spektru kako ih poznajemo u stvarnosti.

CURE Foundation - towards positive social changes

Address: (c/o Human Rights House); Ante Fijamenga 14b, 71000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

E-mail: info@fondacijacure.org Web: <http://www.fondacijacure.org>, www.zenskegrupebih.fondacijacure.org,
www.pitchwise.fondacijacure.org

Glavni cilj PitchWise festivala kao ideje i zajednice ljudi koji rade za ravnopravnost spolova i rodova jeste činiti pozitivne promjene u direktnom okruženju kroz angažovanu umjetnost, a za to je neophodno da zauzimamo javni prostor za propitivanje, transformaciju društva i preuzimanja odgovornosti. PW nam osigurava kreativni i siguran prostor za sve ono što su/je druge/o i što se danas smatra marginalizovano u kojem feministički aktivizam i angažovana umjetnost omogućava propitivanje, razotkrivanje, analizu vlastitih pozicija i uloga u društvu, unutrašnjih stanja i pitanja identiteta.

Aktivistička umjetnost pomiče granice estetskog, socio-političkog i tehnološkog napretka u pokušaju da izazove granice tradicije i kulture, hijerarhije postavljene od strane onih koji imaju moć. U mnoštvu dinamičnih događaja, sedmi PitchWise vam donosi brojne izložbe, kreativne radionice, predavanja, performanse, predstave, promocije knjiga, diskusije, koncerte, partije, filmove i mnogo iznenađenja.

OTVORENJE FESTIVALA:

Ovogodišnji program PitchWise-a nam donosi na samom otvorenju u četvrtak, 12.09.2013. godine sa početkom u 12.00 sati u prostorijama Galerije MAK u Sarajevu izložbu fotografija i predstavljanju putopisne poezije Dijane i Maje Klarić pod nazivom: "JUŽNA POLUTKA: PREKOOCEANSKA PUTOVANJA DVIJU SESTARA". Izložene fotografije dio su ciklusa "Plan bijega: Australija" autorice Dijane Klarić. Prisutni/e će moći pogledati deset putopisnih fotografija s raznim australskim prepoznatljivim i manje prepoznatljivim detaljima, nadahnutim naslovima kojima ova mlada, prerano preminula fotografkinja nastoji promatračima prenijeti poruku o ljepoti življenja i nespunitih putovanja. Pjesnikinja Maja Klarić ovom će prilikom će čitati ulomke iz zbirke "Quinta Pitanga" nastale tijekom dvomjesečnog rezidencijalnog programa na brazilskom otoku Itaparica.

IZLOŽBE:

"ULIČARKE - ženska street umjetnost" će biti izložba radova koje naprave učesnice graffiti radionice, zajedno sa djelima umjetnice Aleksandre Petković.

Izložba članica umjetničke kolonije "Žene s Juga" koje će tokom PW festival naslikati svoja djela, I onda će ta ista djela biti izložiti zadnjeg dana festivala.

PREDAVANJA: „Feministički amfiteatar - teorijski skandali u feminizmu“

Za ovogodišnji PitchWise smo osmislile feministički amfiteatar u kojem ćemo prostor dati nesvakidašnjim temama, pa čak i u feminizmu. Želimo stvoriti prostor za nove ideje i razgovor o ženama i problemima koje se tiču žena koje nisu bijele heteroseksualne žene srednje klase. Propitivat ćemo drugo i drugačije, te o kompleksnosti feminističkog aktivizma koji se oblikovao različito u zavisnosti od interesa pojedinki, od sredine, grupe, vremena i drugim okolnostima.

Predavanje "Sestre outsajderke" će govoriti o položaju žena Romkinja u našem društvu. Prisutne/i će moći pogledati i dokumentarni film "Pasarella" koji prikazuje položaj i stanje žena Romkinja u Srbiji, nakon kojeg će predavačice i učesnice/i imati priliku diskutovati na ovu temu. Predavačice će u ovom slučaju biti žene koje su direktno bile uključene u nastajanje filma "Pasarella".

"FEM porno film" će predstaviti režiserka Marit Ostber (Švedska) i članica queer feminističke porno scene koja prikazati dokumentarni film o tome kako nastaje feministički porno filmovi pod nazivom "Sisterhood" (titlovan na engleskom) koji govori o ženama koje dolaze iz cijelog svijeta i koje su inspirisane i angažovanje u pravljenju drugačije porno političke agende. Nakon dokumentarnog filma prisutne/i će moći pogledati i 16-minutni film "Share". Poslije prikazivanja svojih filmskih uradaka razgovarat ćemo sa Mrit (sa osiguranim prevodom) u kojem će ona kroz feminističku prizmu prikazati položaj žena u porno industriji, značenje feministička pornografija, te otkud ona tu.

CURE Foundation - towards positive social changes

Address: Čobanija 12, 71000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

E-mail: info@fondacijacure.org Web: <http://www.fondacijacure.org>, www.zenskegrupebih.fondacijacure.org,
www.pitchwise.fondacijacure.org

“Dragulj separatizama”- I ove godine će nam se pridružiti dugogodišnja aktivistkinja i feministkinja Lepa Mladenović, koja će uz film *“Lesibana- A parallel revolution”* (titlovan na b/h//s jezicima) imati priliku da izloži stavove i razmišljanja na temu lezbejskog separatizma. Lepa će govoriti o tome kako separatistički pokreti oslobađaju radikalne revolucionarne potencijale određene društvene grupe ljudi - kao što su ženski pokret, lezbejski pokret, u nekim zemljama crnački pokret.

“Postajanje majkom u vreme neo-liberalog kapitalizma”- Na ovogodišnjem PitchWise festivalu će učesnice/e imati priliku da prisustvuju promociji knjige *“Postajanje majkom u vreme neo-liberalog kapitalizma”*, gdje će predavačica Tanja Marković (Srbija) uraditi prikaz ove knjige, da bi otvorile diskusiju čija je namjera da se više razgovara o pitanjima materinstva i reproduktivnog rada u lokalnom kontekstu, kako u krugovima feminizma tako i u krugovima ljevice, kako u polju teorije i političke aktivističke prakse, tako i u polju umjetnosti kao mjestu proizvodnje politike i znanja, uvođenjem perspektiva koje preispituju etablirane feminističke agende i proširuju postojeće prakse političke emancipacije. Knjiga *„Postajanje majkom“* je nastajala u procesu istraživanja koje je sprovedeno kako bi se preispitale institucionalizovane prakse materinstva u savremenom društvu, njihovi efekti u svakodnevnom životu, kao i vidovi otpora i (radikalne) političke subjektivizacije u odnosu na njih. Knjigu možete preuzeti na linku (http://www.uzbuna.org/sites/default/files/DPdokumenti/postajanje_majkom_130x180_100dpi_1.pdf)

“Uloga i položaj žena u zemljama trećeg svijeta” - Na pitanje da li feminizam koji nastao u zapadnim zemljama zanemaruje posebne okolnostima u kojima žive žene u Trećem svijetu, da li razumije njihov specifični u kontekst u kojim je nastao će nam odgovoriti aktivistkinje iz Egipta. Govorit će i o Arapskom proljeću i šta se dešava u toku i poslije revolucije sa ženama koje su odigrale veliku ulogu. Koji je status žena u zemljama trećeg svijeta, u kojim uslovima i na koji način se aktivistkinje za ženska prava bore za ravnopravnost spolova, te na koji način se kroji sudbina žena.

RADIONICE:

“SIGURNE SNAŽNE SVOJE-upoznajemo svoje emocije - suprotstavljamo se patrijarhatu” je radionica koju će voditi Lepa Mladenović. Na ovoj radionici će djevojke imati priliku da se upoznaju sa terminom emotivne pismenosti, te da rade na sopstvenom osnaživanju i spoznaju patrijarhat kao normu današnjeg društva. Radionica je namjenjana da se podjele ženska iskustava, a radiće se i na osvještavanju svog samopouzdanja. Da bismo mogle biti autonomne u ženskom pokretu i feministički aktivne, važno je da imamo siguran prostor da ispričamo svoja iskustva i upoznamo se sa principima emotivne pismenosti. Kroz vježbe i nežno prema sebi.

“FEM fudbal” - imate želju da igrate fudbal? Na radionici koju će voditi članice Ženskog fudbalskog tima iz Sarajeva “SFK 2000” zainteresovane učesnice će imati priliku naučiti osnove fudbala, i čuti iskustva mladih fudbalerki glede ovakve vrste sporta, koja se smatra isključivo muškim prostorom.

“Break dance radionica”- ove godine nas posjećuje Melinda Jacobsson, breakdancerica u skupini Skyhigh Rockers, koja je više od šest godina aktivna na breakdance sceni u Švedskoj. Učestvovala je na više seminara/predavanja koji se bave rodnim pitanjima u muzici, popularnoj edukaciji, tačnije hip hopu i rodnosti. Na ovoj radionici učesnice će pokušati brejkati, saznati malo više o historiji hip hopa, vrijednostima, grupnim vježbama i osnovnim pokretima breakdance.

“Slam poetry radionica” je radionica na kojoj će predavačica Dorothee Baumann imati priliku pokazati djevojkama kako se stvara slam poezija, i na koji način je moguće u današnjem društvu stvoriti prostor za mlade talentirane umjetnice, koje bi se bavile ovom vrstom umjetnosti, budući da su u prošlosti većinom muškarci ti koji su kreirali prostor za sopstvene ekspresije u ovom pravcu.

CURE Foundation - towards positive social changes

Address: Čobanija 12, 71000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

E-mail: info@fondacijacure.org Web: <http://www.fondacijacure.org>, www.zenskegrupebih.fondacijacure.org, www.pitchwise.fondacijacure.org

Na radionici će učesnice iskušati simbiozu između jezika, ritma, poezije, zvuka i električne muzike (beat). Ova radionica je idealno mjesto da se saznaju novi publiki pozicije, da se dekonstruiše jezik i društvene norme. Garantujemo da svaka od nas može da nađe svoj ritam i temu kroz poeziju, a odlična prilika za to je na PW.

“ULIČARKE-ženska street umjetnost” - umjetnice Aleksandra Petković iz Beograda i Theresa Volpp iz Njemačke će ove godine biti u prilici da pokažu svoj talenat glede street umjetnosti, koja je u regiji prepoznata samo kao muška umjetnost. Street art je dominantno muška scena i to ne samo kultura muškarca sa kapuljačom koji po noći stvara umjetničko djelo, nego to je također nedvojbeno potreba muškaraca da ostvoji teritoriju svakog prostora. Zato žene koje se bave street artom je više od popularističkog oblika izražavanja i pokazivanja stavova, nego je politički čin i potreba. Ove umjetnice će učesnicama pokazati neke osnove izrade grafitta i učesnice će imati priliku da se okušaju u street artu.

“Feministička epistemologija” je radionica na kojoj će Kristina Bojanović (Crna Gora), profesorica filozofije iz Crne Gore, izlagati osnovne ideje, faze i teorije feminističke epistemologije, kao i o njenim predstavnicama. Govorit će o tome da li se istina, znanje i nauka mogu prisvajati; odgovarat će na pitanja zašto su ženska znanja, iskustva i doprinosi zanemareni u naučnim i društvenim oblastima. Pokušat će da objasni na koji način feministička epistemologija staje na kraj mizoginiji i stupa u sukob sa kategorijama samorazumljivosti i nepromjenljivosti, karakterističnim za muškocentrični horizont teorije i prakse.

Radionica “Dokumentovanje stvarnosti” je radionica na kojoj će Gordana Simonović (Srbija), članica sastava “Žene s juga” učesnicama pokušati približiti rad sa kamerom, i način na koji nastaje film. Učesnice bi trebale pripreme mobilni telefon ili mini cam, i uz pomoć facilitatorice odrediti temu, probati snimiti i izmontirati minijaturu na zadatu temu. U vrijeme kada su savremene tehnologije dostupne svima i ne predstavljaju samo privilegiju profesionalaca/ki gotovo svako može postati dokumentator/ica objektivne ili subjektivne stvarnosti. Dokumentarac može snimiti svako, uz pomoć mobilnog telefona, male kamere, spakovati fotografije u priču. U tom smislu radionica “Dokumentovanje stvarnosti” namenjena je ženama koje žele da savladaju osnove dokumentarnog izraza i da se okušaju u pravljenju minijature o događajima i ljudima koji će obilježiti Pitchwise 2013. Snimanje i montaža radnog procesa i dijaloga biće osnove ove radionice, koja se bazira na praktičnom radu. Kako odvojiti važno od nevažnog, kakva je uloga emocija u dokumentovanju stvarnosti, kako sate, dane i godine sažeti u trominutnu priču koja objašnjava suštinu događaja pitanja su na koja ćemo odgovoriti tokom radionice “Dokumentovanje stvarnosti”.

“Radionica LGBTQ” koju će voditi Matea Popov, članica organizacije Zagreb Pride, će biti radionica posvećena LGBT tematici, pojmovima, stereotipima, toleranciji, i generalno problematici vezanoj za LGBTQ osobe. Kroz interaktivno, neformalno popodnevno druženje, pokušat ćemo načeti i prodiskutirati neke od aktualnih tema u našim životima. Kroz nekoliko aktivnosti učesnice će se moći dosjetiti svih etiketa koje imamo jedni o drugima, vidjeti odakle dolaze, tko koga tolerira i što znači tolerancija, da li je ona potrebna i dovoljna... a konačno ćemo doći i do našeg položaja u LGBTQ zajednici.

PREDSTAVA/PERFORMANSI:

“Jedan nabrzaka, s ključevima” je performans koji će izvoditi Dina Rončević, umjetnica i filmska animatorica iz Zagreba, gdje će zainteresovane djevojke uz pomoć umjetnice da skidaju dijelove sa auta, jedan po jedan, bez cilja da se automobil kompletno rastavi. Sarajevski “Jedan nabrzaka, s

CURE Foundation - towards positive social changes

Address: Čobanija 12, 71000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

E-mail: info@fondacijacure.org Web: <http://www.fondacijacure.org>, www.zenskegrupebih.fondacijacure.org,
www.pitchwise.fondacijacure.org

ključevima” nastavak je performansa Auto (Kuopio, Finska, 2012), Nepoželjna snaha (Split, Hrvatska, 2013) i Sveta Gedora (Beč, Austrija, 2013).

“Silvija Plat i kriza identiteta” - dramsko-plesni performans Lik čuvene pesnikinje Silvije Plat oslikan je kroz dve ličnosti: Silvija koja govori, piše i priželjkuje da bude jedna potpuno drugačija, snažna i neustrašiva; i druga „ponovo rođena“ Silvija, leptir Silvije Plat, lepršava, razvratna, prkosna, preduzirljiva, sigurna i fatalna. Obje Silvije zajedno žive dramsku radnju i oslikavaju pjesnikin život i delo, kroz stihove njenih pesama, citata iz jedinog romana koji je objavila „Stakleno zvonu” i odlomcima iz njenih dnevnika.

Stand up komedija- koju će izvoditi Marina Orsag iz Zagreba i Jelena Radanović iz Beograda će biti upriličena u Art kinu KRITERION. Marina i Jelena su jedne od rijetkih imena koje je moguće vidjeti u svijetu stand up komedije našeg regiona, te su samim time jako važne kada se razgovara o razbijanju patrijarhalnih normi današnjeg društva.

MUZIKA: „FEMmachine - žene u elektronskoj muzici“- muzika koja ruši stereotipe o granicama ženskog umjetničkog stvaralaštva. Ove godine PW otvara prostor umjetnicama koje se bave raznim vidovima elektronske muzike i pruža publici na PW nezaboravan provod. Na PW ove godine dolazi čak 5 DJane-i, iz regiona i šire, uključujući Švicarsku, Srbiju, Sloveniju i Bosnu i Hercegovinu. DJane Elle.M I DJane Marie Cherie su cure koje se bave ovom vrstom muzike već dosta dug period, i koje će nas počastiti svojim setovima prvu noć festivala. Drugu noć nastupaju DJane Nina Hudej iz Slovenije, te DJane Scarlett iz Ciriha, a zadnju noć festival ćemo imati priliku poslušati DJane Senadu koja nam dolazi iz Novog Sada. Zadnju noć ćemo također ugostiti hrvatski bend “U pol’ 9 kod Sabe”, dok će noćni program prve noći festivala također obogatiti bend pod nazivom “Leifert” koji će nam se pridružiti iz Rijeke. Sav noćni program festivala će se održati u Art kinu KRITERION.

Po PitchWise tradiciji ulazi na sve PW događaje su besplatni, a na radionice se treba ranije prijaviti. Kontaktirajte nas na:

Fondacija CURE,
Čobanija 12; 71 000 Sarajevo
tel/fax 033 207 561
e-mail: info@fondacijacure.org; vedrana@fondacijacure.org

Donatori/ke: UN Women, Kvinna till Kvinna, OAK Foundation, Open Society Foundation, Heart and Hand Fund, Friedrich Ebert Stiftung, Općina Centar Sarajevo, CFD

Podršku su nam dali/e: Kriterion, Galerija MAK, zenskaposla.ba, Sarajevo Navigator, RSG

Dobrodošle i dobrodošli na osmi PitchWise!